

Lolo Seton'

Lolo seton' pa.t. khat.ao

Ben'get' abon julu julu

Sin' cando jhak jhak

Ben'get' abon d.ag d.ag

Babon dar.an ba.t ba.ihar.

Calak' abon iskul t.and.i

Cet' abonae didi moni

Hamet. abon mone tege.

Mand_er re Maejiukoak' Da_yik

1. Jaoge girja. re seledok' reak' mon tahe~n ja.rur.a.
2. Girja.re apnar ja~wa~e ar gidra.ko ho~ ria.uko ja.rur.a.
3. Maejiuko din hilok' gharon'jren ko sa~ote gitijok' lahare koejon' ar Baebel par.hao jarur.a.
4. Mand_er girja.re et.ak' maejiu, baba ar gidra.ko ho~ ria.uko ja.rur.a.
5. Mand_er re jua.n kor.a kur.iko ho~ girja. ar koejon'kore seledok' la.git' uskurko ja.rur.a, ona chad.a dar.eak' bhor olok' par.haok' ar joto lekan boge ka.mi la.git' solha emok' ja.rur.a.
6. Mand_er re maejiuko jaoge maejiu ba.isi ar bises koejon'kore seledok' ja.rur.a.
7. Girja. or.ak' ko sapha sa.phi dohoe la.git' mand_er ren maejiuko da.yik bujha.u ja.rur.a.

8. Mander ren maejiuko do okte okte Past.or porcar se porcariko mand.er ka.mia. se hiri ko hijuk' okte n'el sa~oha~ ar gor.oako jarur.takoa.
 9. Gharon'jre ja~ha~e ko rua. hasok're hiri koejon' solha jarur.takoa.
 10. Church reak' sabha ar emanteak' ja.rur.ak'kore et.ak'ko ria.uko jarur.takoa.
 11. Ad.epase ar mand.erko sa~ote mon'j sompok tahe~n ja.rur.takoa, bhageak' ja.rur.ak'kore jhu~k mon tahe~n ja.rur.takoa.
-

Ka.t.ic' Gidra. Du.la.r.ko

Ka.t.ic' gidra. do sa~otaren sompot kanako. Onkoak' mon-ontor do sonot ar du.la.r.te perez'gea. A.d.i algatege ja~ha~ lekan duk kost.o hir.in' katet' ka.t.ic' ka.t.ic' jinisteko bu.la.uk'a. Ka.t.ic' gidra.wak' du.la.r. do niphut. ar kha.t.igea.

Gidra.koak' du.la.r. reak' gunko:

1. **Sapha sor.a ar bin papan du.la.r.:** Gidra.ko talare ja~ha~n begar ba.nuk'a. Ja.ti, dhorom, boron, se ren'gec'-kisa.~r. reak' ja~ha~n tophad ba.nuk'a. Onate onko do apnar lekako du.la.r.ok'a.
2. **Gor.o gopor.o monan:** Et.ak' gidra.koak' se jib janwar koak' duk n'elte ako ho~ko dukok'a, unre gor.o gopor.o mon hec'akoa se et.ak'ko gor.owako khoja.
3. **Ra.ska. sodor:** Onko do seren', enec', golpo, landa nonkan ka.t.ic' ka.t.ic' sandes talate akoak' ra.ska. ko sodora.

4: Gogo cetan athantar du.la.r.: Joto khon pa.hil do kana gogo cetan gidra.wak' athantar du.la.r.. Akoak' jionre gogowak' du.la.r. do joto khon maran' ar nira.i jaega kana.

5. **Boeha ar Gateko dula.r.:** Olok' par.haok', enec' khila.d. ar ra.ska. ha.pa.t.in' talate gatekoak' dula.r. sodorok'a.
6. **Sor.a mon:** Ka.t.ic' gidra.koak' dula.r. do saman're sodorok'a, ja~ha~n oko danan' ba.nuk'a.
7. **Joto lekanak' dula.r. sodor:** Gidra. do akoak' gharon'j, gateko, jib-janwar metak'me akoak' enec' khila.d. jinis ho~ko dula.r.a.

Gidra.koak' dula.r. reak' ja.rur.tet':

1. **Mon sec'te hara rakap're gopor.o:** Gharon'j reak' joton ar dula.r. gidra.koak' monre nira.i ar ket.ec' pa.tia.ue sirja.ua. Ar onkate mon sec'te ho~ko hara rakabok'a.
2. **Bha.la.ianak' sikhna.t:** Dula.r. ar mon'j jaegare hara rakabok'kan gidra. do sa.ri monan, gor.o gopor.o mon ar bha.la.ianak' sikhna.te hamet. dar.eak'a.
3. **Bud a.kil hamet. la.git' mon suba.:** Mahasoe ar gogo babawak' dula.r.te gidra. olok' par.haok' sec'ko udga.u ocok'a.
4. **Sa~ota sa.ga.i jopor.ao:** Dula.r. n'an'am kan gidra. do et.ak'koe manotkoa are gatekoa. Sa~ota reak' jotowak'e at.kar dar.eak'a.

5: Niropon hor.mo bandhao: Ka.t.ic' gidra. dula.r.ko n'am lekhan joto lekan duk-kost.o hir.in' katet' mon'j ar niropon hor.moteko hara buruk'a.

6. **Na~wa~nak' sirja.u sec' mon a.vil:** Dula.r. do gidra.wak' kukmu mone salgaoa ar na~wa~nak' sirja.ure dil dar.e n'ama.

Gidra.wak' dula.r. do dha.rtire joto khon kha.t.i ar napaea. Onkoak' dula.r. aboe cet'abon kana je, dula.r. reak ja~ha~n muca.t' ba.nuk'a, begar se pharak ho~ ba.nuk'a. Onate aboak' da.yik kana ka.t.ic' gidra.wak' dula.r. ra.khi jogao ar joton.

HUSIA R RA SKA

Ra.ska do Sumie metadera, "In' do aema dare rohoe in' menet' kana. In' do aema jo dareako rohoe in' menet' kana. End.ekhan alan' t.hen aema joko hoyok'a. Alan' do dak' oka khonlan' n'ama?"

Ra.ska do ac'ak' puthi arho~e par.haokeda. Puthire olakan tahe~kana: Dak' do pe lekate n'am dareak'a. Mit' lekate dak' do ku~i khon n'am dar.eak'a. Dosar lekate dak' do nohor khon n'am dar.eak'a. Tesar lekate dak' do bijli reak' ku~i khon n'am dar.eak'a.

Ra.ska do Sumie metadea, "Abo atore do ku~i khonge dak' bon n'ameda. Abo do nohor khon dak' ban'bo hatao dar.eak'a. Abo atore do nohor ba.nuk'a. Abo atore do bijli reak' ku~i ba.nuk'a. Abo do cet'bon cekaea?"

Ra.ska do ar ho~ puthi'e par.haokeda. Puthire olakan tahe~kana: Judi oka atore nohor ba.nuk' khan, end.khan ku~i khon dak' pe n'am dar.eak'a. Mit' lekan ku~i bijli reak' ku~i menak'a. Noa ku~i reak' dak' do bijli reak' ku~i benao ocoepe.

Judi nohor ba.nuk' khan end.ekhan bijli reak' ku~i benao ocoape.

Ra.ska.e menkeda,

"Abo at sorre nohor ba.nuk'a. Abo do sarkar hotete bijli reak' ku~i bon benao ocoeya." Ona ia.te Ra.ska do sarkari apis te' calaena.

Ra.ska do a.pis babuye metadea, "Ale do bijli reak' ku~i ja.rur.ale kana." Apis ba.bu doe menkeda, "Noa ku~i la.git' bijli ja.rur.a. A.pe ato sorre bijli ba.nuk'a. D.her bochor

tayom bijli ko a.guya. Bijli a.guire d.her bochor lagaok'a, Ra.ska. do Sumie metadea, "Apis ba.buye menet' kana. Noa ku~i la.git' bijli ja.rur.a. Ape ato phed.re do bijli ba.nuk'a. D.her bochor tayom bijli ko a.guya. Ona ia.te a.d.i bochor dha.bic' abo do bijli reak' ku~i ban'bo n'am dar.eak'a. Abo do ku~i nitok' ja.rur.abon kana. "In do dare rohoe in'menet' kana. In' do cet' in' cekaea~?"

Ra.ska. do ar ho~ puthiye par.haokeda. Puthire olakan tahe~kana: Judi bijli ba.nuk' khan, end.ekhan ku~i laeme. Judi nohor ba.nuk' khan, ku~i laeme.

Ra.ska. doe menkeda, "In' do ku~i in' la'a. Ku~i la ocoe la.git' in' t.hen paesa menak'a." Ra.ska. do ku~ie lakeda. End.ekhan baganre jo dae ko la.git' aema dak' hoena. Uni do sarkari a.pis t.hen khon ka.t.ic' dareye a.gukeda. Uni do pa.pita reak' mo~r.e gel ka.t.ic' dareye a.gukeda. Uni do ul reak' mo~r.e gel ka.t.ic' dare'e a.gukeda.

Uni do amsopori reak' mo~r.e gel ka.t.ic' dareaye a.gukeda. Uni do bar moka osar ar bar moka kha.ndri ghad.lak'e lakeda. Uni do ghad.lak're sea akan khote up'keda. Uni do pa.pita reak' mo~r.e gel ka.t.ic' dareye rohoekeda. Uni do ul reak' mo~r.e gel amsopori dareye rohoekeda. Ra.ska.wak' bagan do a.d.i mon'j boena. Ra.ska.wak' baganre a.d.i mon'j jo dare ko hoena.

Ra.ska. ad.epaseren hor.ko menkeda, "Ra.ska.wak' bagan do a.d.i mon'ja. Ra.ska.wak' baganre aema amsopori, ul ar pa.pita dare ko menak'a. Ra.ska. do a.d.i husia.r hor. kanae. Ra.ska. t.hen do aema paesa menak'a. Ra.ska. t.hen do mon'j ku~i menak'a. Ra.ska. doe par.hao dar.eaka. Ra.ska. do husia.r hor. kanae."

Ad.epaseren hor.ko do Ra.ska. ko metadea, Ra.ska. ale do bagan lagao cet' aleme. Ale do dare rohoe cet' aleme. Ale do, ul ar pa.pita dare ko rohoe cet' aleme."

Ra.ska. doe menkeda, "In' do ape bagan lagao in' cet'apea. In'

do ape par.haok' in' cet'apea. In' do ape par.haok' in' cet'apea. Par.hao lekhan ape ho~ pe husia.rok'a."

Niropon Hor.mo

Hor.mo reak' rua. haso do sanam hor.koge n'am bona ar n'am lebon khan jionre a.d.i kost.o hoyok' kana, tehen' delabon bad.ae lege: Noa Ba.rsa. din se dak' dinre cet'ko rog-rua. do n'an'am kana, dak' dinre khok' manda rua., Malaria.,D.en'gu,T.aiphoed. emamnteak' rua. do n'an'am kana.

Nit delabon n'ela noa rog se rua. do cekate n'an'am kana:-

1. **Khok' manda rua.**: D.her dak' ia.te hoere lolo reak'(tapmatra) bhag komok' kan ar rear. reak' bhag se poriman d.hrok'kante noako rua. do asokaete hoyok' kana.
2. **Malaria ar d.en'gu rua.**: Noa rua. do asokaete Sikr.i~c' khon hoyok' kana, N'el lekhanbon dak' se ba.rsa. din sanam t.a.nd.i lohok' ar jobjobe le~ot. age tahente ona ko khon sikr.i~c' do a.diko janamok' kana ar onko do hor.ko geret'koa nonkate noako rog se rua. do hoyok' kana.
3. **T.aiphoed. rua.**: Noa rua. ho~ onkage dak' ar jom khon hoe pasnaok' kana.
4. **Lac' Haso rua.**: Noa lac' haso rua. ho~ asokaete dak' jom n'u khonge hoe pasnaok' kana. Noa lac' reak' karon do hoe dar.eak'a. Dairea, Kolera, emanteak'

Noako rua. khon aosan se ten'go daram:-

- Sanam hor. jao okte ti se hor.mo sapha/sa.phi dohoe hoyok'a.
- Sa~o sa~ote or.ak' duar ar ad.epase sanam t.ha.i se jaega ko sapha/sa.phi dohoe hoyok'a.

- Sikr.i~c´ se onko rua ko a.guyet´kan tejo se jibanu jemon ban´ko upja.uk´ on ate dak´ led se gajar.ko or.ak´ sor kore ban´ dohoe hoyok´a.
- Ja.rur. oktere sikr.ic´ goc´ ran se spray bebohar ja.rur.a.
- Jomak´ n´u~ak´ ko jaoge sapha/sa.phi dohoe ja.rur.a,pot.om kak´ jarur.a.
- N´ui la.git´ sapha dak´ bebohar ja.rur.a, pot.om kak´ jarur.a.

Noa Ba.rsa. dinre sanamko hor.mo jotonre arho~ aodhanok´ jarur. tabona jemon sanam okte aboak´ hor.mo apan/ apin hor.mo ha.t.in´ rog/rua.haso khon pharak rebon doho dar.eak´ ar ona ia.te jaoge dar.eanak´ jomak(pust.ikor) metak´me ha.ria.r. ar.ak´ sakam, sasan´ bele jo jinisko jom ja.rur.abona tobeanec´ abo sanamko do niropon hor.mo bon tahe~ dar.eak´a.

Dak´ Din

Dak´ kedae jhipir jhipir

Delan´ juri ka.mi t.a.nd.i,

Ka.mi alan´ nije tege

Jom ocokoalan´ gidra. koge,

Kol koalan´ iskul tege

Cet´ako a.d.i boge,

Hoyok´ ako somaj la.git´.

Don' Seren'

Bila.n bila.n talare, tala bila.n talare

Kad.a pan'jare Lipi ce~r.e~,

Hoe lolo din do, dare rekin tahe~na

Jarge ja.put din do dak' talare.

D_o_gra

Nirmo_l atore Timothy T.ud.u n'utuman gidra. do daka aloe ha.rijte_ ka.t.ic're_ la.t.u gamlare_ dakako emaekan tahe~_kante_, atore_n landa sa.ga.i ho_r. do_, D.o_gra kate_ko metaekan tahe~_kana. La.t.u n'o_~k'en khan uni do_ or.ak're_n ho_r. pa.t. ka.miko lagao kedea, atorege.

Mit' serma ba.rsa.re D.o_gra do_ kisa.~r.ak' hor.o ro_ho_e la.git'e_ sia.k'kan tahe~_na. Par.a pa.r.i si lo_so_t' la.git' murukte_ d.an'grae lagae_t'kina. ar ac' latar kando_rre_ do_ atore_n ho_r.te_ perez'. E_he_n okte_re_ pathar pe_re_c' ho_r. talare_ oka kho_c' co_mit't.en toyoe upelena got.a patharre_n ho_r.e_ bilbila_u cabake_t'koa. Hante_ ho~_ ko dho_r dho_re kana no_te_ye_ da.r.eda, no_te_ko ha.i ha.iae kana hante_ye_ da.r.eda got.a pathare_ mand.rao bar.aekana, cokok' jaegage bae n'ameda.

Hante_ khoc'ko lagakede khan uni toyo do_ D.o_gra ar.e latar pind.ha. se_c' lekate_ da.r. a.gue_t' kane_ n'e_lte_ ar bae sambr.aolena, soja pa~er.a~ t.hen'gawante_ nahe_l si ba.gikate toyo lagae do_n calaena. Barea pea pind.ha.i do_n paro_m go_t'keda tesar pind.ha.re do_

lun'gire_ chanda kate_ latar god_a lo_so_t're_ye_ bit'ena ar ac'ak'
lun'gite_ ac'geye_ ha_rup'ena. Uni n'e_lte_ got_a patharre_n ho_r.
lac' ho_bo_r ho_bo_r te_ko landawadea. Dayage uni do mat.ar mut_ure_
beret' he_c'e_na. Note_ sia.k' d.an'gra ma toyo n'e_lte_ bo_to_rte_
nahel nia.ge cand.bo_l kut.un' kate_kin da_r.ke_t', d.an'ga
pind.ha_re_ badhao kate_ nahel makin ra.put'ke_t'. Ina. tayo_m D.o_gra
do_ toyo lagageye_ ba.gikedada.

Ar_ ak' Sakam

Arak' ar.ak' jomte ma~ya~m hoyok'a

Ba_mbi hako jomte ho~ ma~ya~m d.herok'a,

Sa_ru sakam jomte ma~ya~m saphak'a.

Pura_i d.heros jomte kelseyam hoyok'a,

Onako utu jomle khan rua_ komge n'an'ama.

Gobindogonj re Santalko Dal Ocoyena Up Chairman T_hen

Gaibandha reak' Gobindogonj upa_jila_ re santalko upa_rte a.d.i
ba_r.ic' ghot.na ghot.ao akana. Santalko dal ocoyena Rajahar Union
Porisod Chairman t_hen. Rajahar union reak' Birat_ Bhut_o atore
hoyakan ghot.na babot At_hwar hilok' n'inda. Gobindogonj thanareko
na_lis keda mente Gobondogonj thana ren OC Bulbul Islam doe bad_ae
ocokeda.

Ona ghot nate ha n akan Shembala Hembrom (45) n'utuman maejiue na lis keda. Uni doe menkeda, Sokol hilok' santal hor ko akoak' khetre hor o rohoeko calaoenre Rofiqul Chairman ar uniren gor oko onko hor ko dal ket'koa.

Khan uniren kor a Biswanath Soren (25) ar gor omtet' kor a Joyonto Hasda (19) a d i kajakk in ha nena. Onko modre Biswanath do Rangpur Medical College Haspatal re bhurti menaea, uni ar ac' ren gor omtet' kor a do Gobindogonj Upa jila reak' Sastho Complex re bhurti menak'kina. Arho~e bad ae ocokeda, Rofiqul Chairman ren ac' baba Hakim Mondol ar uniren hoponko jal dolil katet' in' baba Hopna Hembrom ar in' maramba Nodo Hembrom ak' amdaj 3 akor jumi ko dokhol keda. Noa babotre adalotre mamla hoyenre calaoen 2023 serma reak' December re onko birudre er e dolil mente pormanena.

Ina kate ona jumi hatao reak' aema dhao kurumut ulena. Menkhan aema lekan ta kic' ar akot hec' par aena. Nes ona jumire hor o rohoele got aket're dak' emok'ko bondkeda. Uni santal maejiue la ikeda, "calaoen sokolbar (15 August) ona jumire hor o rohoele ehop'ena. T hik ina ghur irege Rofiqul Chairman, ar ac' boeha Sofiqul ar Mezbaul Islam ar uniren hor ko t hen'ga, ladhnawante hec'kate dadalko dhura uena.

Noa babotre Rajahar Union Porisod Chairman Rofiqul Islam doe menkeda, " noa jumi amdaj 35 serma lahare Hopna Hembrom t hen khon in' baba Hakim Mondol-e kirin' hatao akada. Un khongele cas bas a gueda. Jumi reak' joto kagoc ale t hen menak'a.

Uni do arho~e menkeda, "Sokol hilok' ona jumire santalko hor o rohoeko hec'ena. Khobor n'amkate onkole baronket'koa. Ona okte in' khon ka t ic' boeha Sofiqul Islam bohok'e bajaoena. Onate uni ho~ haspatalre bhurti menaea."

Gobindogonj Bagda-Farm Bhumi udhar songram komit i ren sabha mukhia. Philimon baskey la i sodorkeda, "Rajabirat a diva si santalkoak' amdaj 250 bigha jumi disom sa dhin tayom ad epase ban galiko aema okte aema lekate jor jobor katet'ko dokhol hataokeda. Ona jumi nit ho~ rua r bako n'am akada.

Noa laha Rofiqul Chairman birudre nes bochor reak' 3 January upa jila. reak' Birat a diva si atoren Philimona Hasda (55) n'utuman maejiu ko dal kedea ar or ak' dua r. ho~ko lo rapak' ket'taea. Noa ghot na babotre Pulis Chairman Rofiqul Islamko sap' kedea. Upa jila BNP dol khon ho~ko od ok kedea. Menkhan ona mamla khon nit ja minre menaea. OC Bulbul Islam doe bad ae ocokeda, santalko koclon ocok'kan, dal ocok'kan reak' ghot na babotin' bad ae keda. Nit onako jotowak' ghot na tijbij katet' a n lekate bebostha hataok'a.